

CULTURAL HERITAGE AND CULTURE IN TOURISM: A DESCRIPTIVE ANALYSIS

ABSTRACT

Culture is a concept that allows people to learn and get to know their own cultures and different cultures by being transferred from generation to generation due to its historical and continuous structure. The things left by the society to the next generations are considered as heritage, and the values that the previous generations created works with universal values and left to the next generations are also cultural heritages. Cultural heritages help people discover and recognize these values, and understand the lifestyle of people who reveal different cultural heritages. In order to access cultural heritage, people are provided to reach these values by carrying out cultural heritage tourism activities. With cultural heritage tourism, people have the chance to discover different cultures and cultural heritages in their original places and surroundings, to adopt and protect them as their own cultural heritage. For these reasons, cultural heritage tourism has an important place in tourism in terms of protecting cultural values and contributing to the country economically.

Key words: *Culture, cultural heritage, cultural tourism, cultural heritage tourism, heritage.*

GİRİŞ

Kültürün turizme neden olması ve turistlerin gezdikleri yerlere ait kültürlere etki etmesi şeklinde kültür ve turizm arasında iki farklı şekil ortaya çıkmaktadır (Usta, 2001). Küreselleşme, ulaşım ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanların seyahat etmesi oldukça kolaylaşmış ve farklı kültürleri gezip- görme imkanlarını arttırmıştır. Bu sayede, farklı kültürleri tanıma merakı kültürel turizmin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Nuryanti, 1996). Dünya tarihinde tüm yaşamsal faaliyetlerin kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşan soyut ve somut kavramlar ise kültürel miras olarak nitelendirilmektedir (Ünsal ve Purhan, 2012). Kültürel miras turizmi tarihi değerlere yönelik olmakta ve yer aldığı çevrenin şartlarından ayrılmamaktadır. Kültürel miras yerlerini gezen kişiler insanlık tarihini deneyimlemekte ve kültürel miras ögesini kendi orijinal yerinde ziyaret etmesi de gerekmektedir (Prentice, 1993; Poria, 2001).

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kültür

Kültür bir ülkenin ve toplumun yaşam tarzları, inanışları ve insan ilişkileri gibi birçok sosyolojik unsur çerçevesinde yer alan olgudur. Güvenç (1994) kültürü, insanın doğayla birlikte yaşamını idame ettirebilmesi için ürettiği her şey şeklinde ve toplumların birikimli uygarlığı olduğu, sosyal süreçlerin birleşimi ve insan ile toplum kuramı şeklinde farklı açılardan tanımlamaktadır. Kültür öğrenilme, öğretilme ve aktarılma özelliklerine sahiptir. Kültür, kuşaktan kuşağa aktarıldığı için tarihsel ve sürekli yapıdadır. Toplumsal ve ideal bir sistemdir fakat bireyler idealden uzak davranışlar sergileyebilir. Kültür zaman ve mekana göre değişmekle birlikte farklı birey ve toplumların sahip olduğu farklı kültürleri bütünleştirir ve insanlar kültür sayesinde değerleri öğrenip sosyalleşir (Güvenç, 1994). Babayiğit (2020) kültürü, insanların toplumsal ve sosyal yaşamlarında kahramanlık, göç, savaş, deneyimler, düşünceler, gelenekler ve görenekler hakkında tutum ve görüşlerini nesilden nesle dil aracılığıyla aktarması olarak tanımlamıştır.

Kültür Turizmi

Toplumlara ait farklı kültürleri tanımak için birçok turist seyahat etmektedir. Bu farklı kültürleri tanıyıp görmek için yapılan ziyaretler ve konaklamalar kültür turizmi olarak adlandırılmaktadır. Eski toplulukların sahip olduğu kültürlerden kalan izleri görmenin yanı sıra insanların kendi kültürleri dışında kalan kültürleri tanıma isteği de bu turizmin ortaya çıkma sebeplerindedir (Arınç, 2002). Bu sayede, kültür ve turizmin bir araya gelmesi ülkelere birçok açıdan kazançlar sağlamaktadır (MacDonald ve Jolliffe, 2003). Turizm genel biçimiyle doğa koşullarına bağlı kalmakta ve bu bağlılığı kırmak adına kültür turizmi, turizmi tüm yıla yayıp dinamiği korumak için, ülkenin kendi kültürlerini koruyup tanıtması için önemli bir avantaj sağlamaktadır (Emekli, 2006). Kültürel değerlerin korunması adına alternatif turizm türü olan kültür turizmi, gelir kaynağı elde etmekten daha çok korunma açısından önem arz etmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002).

Kültür Turizminin Sınıflandırılması

Kültür turizmi geniş bir içeriğe sahiptir. Turistler müzeleri, arkeolojik yerleri, mimari yapıları, sanat galerilerini ve müzik-dans etkinliklerini izleme amacıyla kültür turizmini

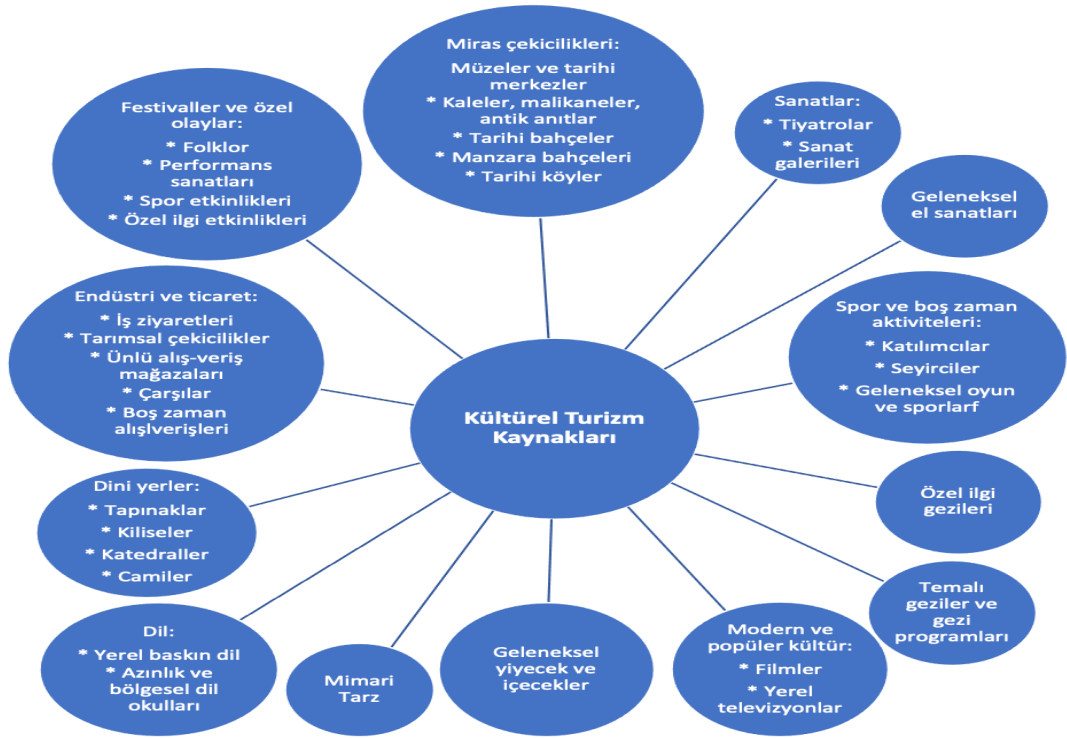
gerçekleştirmektedirler (Richards, 2001). Kültür turizmi içeriğine göre de sınıflandırılabilir. Sınıflandırılabilir.

Kategori	Örnek
Yüksek Kurumsallaştırılmış Kültür	Müzeler, sergiler, görsel sanatlar, tarihi yerler, tiyatro, edebiyat, bilim ve teknoloji merkezleri
Halk, Popüler Kültür	Film, eğlence, spor, kitle iletişim araçları, alışveriş, etkinlikler, yemek, ürün, el sanatları, gelenekler, görenekler
Etnik Semboller	Dil, eğitim, ulaşım, din, giyim, süslenme, lehçe

Tablo.1. Kültürel Turizm Sınıflandırılması

Kaynak: (Fagence, 2003:57).

Kültür Turizmin Kaynakları

Şekil 2. Kültür Turizm Kaynakları

Tabloda gösterildiği şekilde ziyaret edilen yerler kültür turizmi için önemli kaynaklardır. Bu kaynaklar, yer aldıkları bölgenin kültürü hakkında önemli bilgiler edinme olanağı

sağlamaktadır. Bu sayede kültürel varlıklar, ülkeye her yıl önemli miktarda gelir sağlamaktadır (Patin, 1999).

Kültür Turizmine Katılma Nedenleri

Lohmann ve Mundt (2002), turistlerin kültür turizmine katılma nedenleri şu şekilde açıklamaktadır:

- Dil öğrenmek, fotoğraf çekmek ve resim yapmak gibi faaliyetlerin olduğu geziler eğitim amaçlı yapılan kültür turizmi olarak adlandırılmaktadır.
- Kişisel gelişim için birkaç haftaya yayılan sürede yapılan geziler klasik öğrenme olarak adlandırılmaktadır.
- Festivallere ve sanat etkinliklerine katılmak ve kültürel deneyime sahip olmak amacıyla da turistler gezilere katılmaktadır.

Miras

TDK (2010) mirası, bir neslin kendinden sonraki nesle bıraktığı şeyler şeklinde tanımlamaktadır. Bugün sahip olduklarımız ve yarınlara bıraktıklarımız miras adı altında değerlendirilebilir. Miraslar tarihi nitelik taşır fakat her miras tarihi bir yapı olarak nitelendirilemeyebilir (Diker, 2016). Toplumsal açıdan bakıldığında miras, toplumun kendi içinde bir yere ve zamana bağlı olmasıyla birlikte kuşaklara aktarılıyorsa miras olarak kabul edilebilir. Öte yandan, toplumun geneline tabi olmayan bir şey kuşaktan kuşağa aktarılamaz (Ashworth ve Tunbridge, 2000). Miras somut miras ve soyut miras olarak ikiye ayrılmaktadır. Somut kültürel miras binalar, doğal alanlar, müzelerdeki nesnelere şeklinde örneklendirilebilir. Soyut kültürel miraslar ise değerler, töreler ve yaşam tarzları şeklindedir (Diker, 2016).

Kültürel Miras

Kültürel miras, önceki kuşakların oluşturduğu ve evrensel değerlere sahip olan eserlerin oluşturduğu bir kavramdır (Açııcı ve diğerleri, 2017). Bir eserin kültürel miras olarak adlandırılması için tarihi bir değere sahip olması, sonraki nesillere bilinçli olarak aktarılması, orijinalliğini koruması ve somut veya soyut bir şekilde olması gerekmektedir (Diker, 2016). Kültürel miras, insanların yaşam tarzı ve düşünce şekilleri ile bunların sonuçlarıyla birlikte değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır (Richrads, 2001). Bu nedenle, kültürel miras turizmi turistlerin ziyaret ettikleri yerlerdeki yaşam biçimlerini benimsemesi, yerlerin ve anıtların ziyaret edilmesiyle birlikte gelişmektedir. Kültürel miras ile gezilen yerlerde sadece estetik veya kültürel değil aynı zamanda yaşanmışlık ve doğallık kaygılarıyla birlikte de gerçekleşmektedir (Diker, 2016).

Kültürel Miras Turizmi

Kültürel miras turizmi tarihi değerlere yönelik olmakta ve bu değerleri ziyaret edenler bu değerlerin tarihini öğrenip eserlerin ait olduğu dönemleri de deneyimlemektedir (Prentice, 1993). Kültürel miras turizmi bulunduğu çevrenin şartlarından ayrılamaz durumdadır (Poria, 2001). Bu nedenle, bir değer orijinal yerinde ve çevresinde ziyaret edilmesi gerekmektedir. Turistlerin gezdikleri yerleri kendi kültürlerinin de etkisiyle birlikte farklı perspektiflerden de incelemekte ve yeni kültürlerin farkına varmaktadır (Diker, 2016).

Kültürel miras turizmine katılanlar ziyaret ettikleri yeri kendi mirasları olarak varsayıp benimseyenler, diğer kültürlerin kendi kültürlerinden alakasız olsa da bu yerlerin kültürel miras olduğunun farkında olup bu yerleri gezmek isteyenler şeklinde iki grup şeklinde sınırlandırılabilir (Diker, 2016). Kültürel miras turizmi özellikle Avrupa'da önemli yere sahiptir (Cassaia, 1999). Kültürel miras turizmi için her yıl 65 milyonu aşkın Amerikalı turist seyahat etmektedir (TIA,2013). Birleşik Krallığa yapılan kültürel miras turizmi %20 oranında olup bu yüzdeler yaklaşık 67 milyon ziyarete tekabül etmektedir. Bu nedenle, dünyanın birçok yerinde kültürel miras turizmi, turizm yapı taşı halindedir (Travel Weekly, 2014; akt. Diker, 2016).

Edwards (1977), kültürlerin birleşmesi ve evrensel kültürün oluşabilmesi için kültürel miras turizminin önem arz ettiğini belirtmektedir. Diğer bir deyişle, insanlar farklı kültürler mirasları gezerek kendi kültürleri dışında var olan kültürleri tanıyıp bu kültürlere ait yapılara karşı ön yargılarını yıkacaklardır. Kültürel miras turizmi sayesinde kültürel değerler orijinalliklerini koruyabilecek ve devamlılığını sağlayabilecektir (Pierracini, 2001).

SONUÇ

Kültür ve kültürel miras kavramları bütün medeniyetler için önem kazanmaktadır. Geçmişten günümüze kadar gelen örf, adet, gelenek ve görenekler, tarihi alanlar gibi somut değerlerin kültüre katkı sağlayan her şey kültürel miras olarak tanımlanmaktadır (Diker, 2016). Kültürel miras insanların geçmişten şu ana kadar ilgisini devamlı olarak çekmiştir. Bu nedenle insanlar teknolojinin de gelişip seyahatleri daha kolay hale getirmesiyle birlikte kültürel mirasları ziyaret ederek kültürel miras turizmi ortaya çıkıp gelişme göstermiştir. Kültürel miras turizmi, farklı kültürden insanları birleştirip kültürel varlıkların korunmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, dünya turizmi için kültürel miras turizmi büyük öneme sahiptir (Diker, 2016).

KAYNAKLAR

- Açııcı, F. K., Ertaş, Ş., & Sönmez, E. (2017). Sürdürülebilir turizm: Kültür turizmi ve kültürel miras. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 52-66.
- Arınç, P. C. 2002. Selçuk'ta kültür turizmi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 173, İzmir.
- Ashworth, G. J., & Tunbridge, J. E. (2000). *The tourist-historic city*. Routledge.
- Babayiğit, M. V. (2020). Expressions of determination, success, diligence, stability and laziness in Kurdish, Turkish and English proverbs. *International Journal of Kurdish Studies* 6 (2), 244 – 257, DOI: <https://doi.org/10.21600/ijoks.760441>
- Cassaia, P. S. (1999). Tradition, tourism and memory in Malta, Kraliyet Antropoloji Enstitüsü makalesi, 5, 2, s.247-63.
- Diker, O. (2016). Kültürel miras ile kültürel miras turizmi kavramları üzerine kavramsal bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(30), 365-374.
- Edwards, J.A.(1977) Historical sites and their environments, Oxford: Claredon Press, London.
- Emekli, G., 2006. Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt: 15 Sayı:1-2, 51-59, İzmir.
- Fagence, M. (2003). Tourism In Destination Communities, (Edited By S. Singh, D. J. Timothy And R. K. Dowling), *Cambridge:Cabi Publishing*.
- Güvenç, B., 1994. İnsan ve Kültür, *Remzi Kitabevi*, İstanbul.
- Lohmann, M. & Mundt J.W. (2002). Maturing Markets For Cultural Tourism: Germany And The Demand For The Cultural Destination.
- Macdonald, R. and Jolliffe L. (2003). Cultural Rural Tourism, *Annals of Tourism Research* 30, (2), 307-322.
- Nuryanti, W., 1996. 'Haritage and Postmodern Tourism', *Annals of Tourism Research*, 23, (2), 249-260.
- Öztürk, YI & Yazıcıoğlu İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma, *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 183-195.
- Patın, V. (1999). Will Market Forces Rule?, *Unesco The Courier*, (July-August), 35- 36
- Poria, Y. (2001). *Clarifiying Heritage Tourism*, Printece, London.
- Prentice, R.C. (1993). *Tourism and Heritage Attractions.*: Routledge, London, 20, s. 172-175.
- Richards, G. (2001). The Market for Cultural Attractions' in *Cultural attractions in Europe*, CAB International, Wallinford , 40, s.31-35

- TDK (2010). Büyük Türkçe Sözlük. Altıncı basım. Ankara.
- Travel Industry Association (TIA), TIA Bülteni, 2013.
- Travel Weekly (2014). Weekly Tourism Bulletin, 24.
- Usta, Ö., (2001). Turizm 1-2, *Altın Kitaplar Yayınevi*, İstanbul.